GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA: BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA" IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe șése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ XLIX.

SĔ PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 3. Sâmbată, 4 (16) Ianuariu. 1886.

Nou abonamentŭ
la
„Gazeta Transilvaniei".

Cu I Ianuariu 1886 st. v., se începe **unŭ nou abonamentŭ**, la care invitămŭ pe toțĭ onorații amici și sprijinitorĭ ai foiei nóstre.

Prețulŭ Abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:
pe trei lunĭ **3 fl.**
„ șése „ **6** „
„ unŭ anŭ **12** „

Pentru România și străinătate:
pe trei lunĭ **10 franci**
„ șése „ **20** „
„ unŭ anŭ **40** „

Rugămŭ pe domnii abonențĭ, ca sĕ bine-voiască a-șĭ reînoi de cu vreme abonamentulŭ, ca sĕ nu se întrerupă espedițiunea ḍiarului.

Domnii ce se vorŭ aboná din nou sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Abonarea se póte face mai ușorŭ și maĭ repede prin **mandate postale.**

Abonațilorŭ de pân'acum li se recomandă a însemna pe cuponŭ numĕrulŭ fâșiei sub care au primitŭ ḍiarulŭ.

Administrațiunea.

1885—1886.
II.

Brașovŭ, 3 Decemvre 1886.

Cu sistemulŭ de defăimare adversarii némului nostru au ajunsŭ departe, așa de departe încâtŭ ei înșișĭ privindŭ seriosŭ la faptele lorŭ trebue sĕ se înspăimânte.

Nu numai odată ni s'a oferitŭ ocasiunea sĕ vorbimŭ cu persóne distinse din societatea maghiară, carĭ, cetindŭ ḍilnicŭ în pressa maghiară sistematicele defăimărĭ îndreptate contra Româniilorŭ, au esclamatŭ, rușinându-se față cu noi de ceea ce au cetitŭ: „Ez már mégis igen sok!" (acésta totușĭ e prea multŭ).

Curentulŭ șovinistŭ și teroristŭ maghiarŭ de aḍi este însĕ atâtŭ de puternicŭ și cutezătorŭ, încâtŭ nimenĭ dintre Maghiarĭ, nicĭ chiar uniculŭ Mocsary Lajos, care la 1879 a arĕtatŭ conaționalilorŭ sĕi în dietă câtŭ de perniciósă este cărarea, pe care au apucatŭ, nu mai cutéză alŭ combate pe față și a pleda sincerŭ și hotărîtŭ pentru o politică conciliantă față cu naționalitățile nemaghiare.

Décă în mâhnirea și durerea nóstră ne redicămŭ noi înșine vocea spre a ne apĕrá în contra loviturilorŭ, ce ni se aplică din drépta și din stânga de puternicii ḍilei, sarŭ toțĭ asupră-ne ca la comandă și ne insultă în modulŭ celŭ mai murdarŭ declarându-ne de ómenĭ fár' de onóre și de trădătorĭ de patriă.

Lucrarea acésta sistematică de defăimare a caracterisat'o fără voiă ḍilele trecute de minune unulŭ din organele actualului ministru-președinte, întrunŭ articulŭ despre Transilvania, ḍicêndŭ, că ea consistă în „nisuința de a descoperi în modŭ artificialŭ trădătorĭ de patriă." („Pester Lloyd" dela 22 Decemvre n. 1885.)

Câtŭ de departe au ajunsŭ creaturile guvernului și fanaticii din oposițiune, carĭ emuléză cu ei, spre a-șĭ câștiga o tristă popularitate între massele maghiare, vomŭ încerca a arĕta cu ajutorulŭ unui esemplu scosŭ din întêmplările cele mai recente.

Cetitorii noștri cunoscŭ ciudata discusiune ce s'a încinsŭ în foile maghiare din pricină, că câțiva Românĭ, cetățenĭ cu stare și independențĭ din Clușiu, au declaratŭ, că vorŭ sĕ se asocieze spre a forma pe acții unŭ institutŭ de creditŭ și economii în Clușiu „pentru ca mai cu înlesnire sĕ fiă ajutoratŭ poporulŭ economicŭ din comitatulŭ Clușiului la întreprinderile sale economice și sĕ i se dea unŭ impulsŭ spre desvoltarea spiritului economicŭ."

Décă institutele de banĭ fundate și susținute de acționarĭ maghiarĭ în Clușiu au corespunsŭ tuturorŭ recerințelorŭ de mai susŭ, atuncĭ n'au a se teme de concurența noului institutŭ ce voiescŭ alŭ înființa Românii și acesta din urmă mai curêndŭ séu mai târḍiu va trebui sĕ cadă, dér décă n'au corespunsŭ, precum ne tememŭ, deórece poporulŭ română din comitatŭ sĕrăcesce pe ḍi ce merge muncindŭ pentru marii proprietarĭ ungurĭ, carĭ se rĕsfață cu tóte deliciurile vieței în „centrulŭ culturei maghiare", — atuncĭ noulŭ institutŭ „Economulŭ" este la loculŭ sĕu și décă ilŭ vorŭ conduce ómenĭ cu sêmțŭ pentru adevĕratele trebuințe ale poporului, va fi spre binele patriei.

Acésta însĕ nu se potrivesce în cadrulŭ sistemului de defăimare și nu corespunde tendințelorŭ d'a sugruma orĭ-ce desvoltare de sine stătătóre în sînulŭ poporului română.

Nu le-a fost de ajunsŭ adversarilorŭ noștri, că au spartŭ societatea tinerimei române și au alungatŭ pe profesorulŭ de limba română dela universitate, ci vinŭ acum și se declară stăpâni și peste averea cetățenilorŭ independențĭ, presscriindu-le cum sĕ nu se foloséscă de ea spre binele lorŭ și alŭ obștei în care trăiescŭ.

Organulŭ maghiarŭ alŭ ministrului-președinte găsesce deodată, că Românii din Clușiu vorŭ sĕ facă „*agitațiunĭ naționale pe acțiĭ*" și coḍitele din Clușiu strigă ca nisce smintițĭ, că Ungurii nu vorŭ suferì „*banĭ românescĭ*" în Ungaria.

Tablou! la începutulŭ anului 1886.

Din peninsula Balcanică.

Nota colectivă ce au adresat'o puterile cabinetelorŭ din *Belgradŭ*, *Sofia* și *Atena* se pare că îngreuiază situațiunea. Nicĭ unulŭ din statele balcanice nu suntŭ dispuse a se desarma, ba după cum spune o telegramă din Atena, *Grecia va refusa formalŭ a se desarma.*

Nu mai puținŭ spiritele în Serbia se aprindŭ totŭ mai multŭ pentru *continuarea rĕsboiului.* Tóte deputațiunile, care mergŭ în numele districtelorŭ sĕ esprime devotamentulŭ poporațiunei pentru țĕră și dinastiă, cerŭ continuarea rĕsboiului. Și după cele ce se'ntêmplă în Serbia, putemŭ crede, că atâtŭ regele câtŭ și guvernulŭ vorŭ fi silițĭ sĕ cedeze presiunei poporului. Deja se telegrafiază din Belgradŭ, că ânteia chemare, care fusese concediată, e convocată pentru ḍiua de 24 Ianuariu ca sĕ continue esercițiele de arme și va sta sub arme pe timpŭ nedeterminatŭ. Ânteia chemare formézà ânteia reservă cu 60 de batalióne în tăriă de 50 până la 60,000 de ómenĭ.

Nicĭ chiarŭ Turciei nu i-a făcutŭ bună impresiune nota colectivă a puterilorŭ. Ea se teme, că desarmându-se și ea, cestiunile pendente se vorŭ înămoli și mai tare, și nu se vorŭ resolva prin conferința din Constantinopole, precum doresce Pórta. In cercurile turcescĭ mai esistă și temerea, că în casŭ de desarmare a Turciei, nu se va încheia formalŭ pacea între Serbia și Bulgaria, și atuncĭ Pórta ar fi împedecată d'a subscrie actulŭ de pace în numele Bulgariei.

Ce privesce Bulgaria, totă armata ei se află sub arme.

Tractările de pace încă nicĭ n'au începutŭ, și nicĭ chiarŭ orașulŭ, unde sĕ se întrunéscă delegații păcii, nu este cunoscutŭ până aḍi. După scirile telegrafice din urmă, câștigă totŭ mai multă siguranță sgomotulŭ, că delegații se vorŭ întruni în Bucurescĭ, și acésta la dorința esprimată de Serbia.

Cu privire la cestiunea rumeliotă, »Pol. Corr." află din Londra, că în principiu s'ar fi stabilitŭ o înțelegere între prințulŭ Alexandru și între Sultanulŭ. Și anume, prințulŭ Alexandru sĕ se numéscă guvernatorŭ generalŭ alŭ Rumeliei pe cincĭ anĭ; corpurile legiuitóre ale celorŭ douĕ provincii sĕ rĕmână separate, ér pentru afacerile comune sĕ se alégă de amêndouĕ delegațĭ; cu alte cuvinte instituțiunea delegațiunilorŭ ca în Austro-Ungaria. Prințulŭ sĕ numéscă pe oficerii armatei rumeliote, dér dela căpitanĭ în susŭ, oficerii sĕ fiă aprobațĭ de Sultanulŭ. Oficerii de gradŭ inferiorŭ sĕ se întrebuințeze numai în țéra respectivă, ér oficerii superiorĭ în amêndouĕ țĕrile. Pentru achitarea tributului restantŭ, prințulŭ Alexandru sĕ plătéscă Porții 300,000 funțĭ sterlingĭ. Statutulŭ organicŭ fostŭ-rumeliotŭ sĕ se modifice în modŭ corespundĕtorŭ.

Bugetulŭ Ungariei.

In ședința dela 12 Ianuariu a camerei deputațilorŭ raportorulŭ Alexandru *Hegedüs* motivă *proiectulŭ de bugetŭ pe anulŭ 1886*, din care resultă, că tóte cheltuelile statului s'au sporitŭ și că țĕrii i se dă ca darŭ, pentru anulŭ 1886, *unŭ deficitŭ de 14 milióne*, mai mare cu 2 milióne ca în anulŭ trecutŭ. Cu tóte astea raportorulŭ recomendă bugetulŭ spre primire.

Luă cuvêntulŭ apoi ministrulŭ de finance *Szapáry*, care caută sĕ arunce vina deficitului mai multŭ în spinarea evenimentelorŭ orientale, și, ca totŭ-déuna, consoléză pe deputațĭ, că se vorŭ afla modalitățĭ d'a se acoperi acestŭ deficitŭ, și anume prin vêndarea de moșii ale statului. De o sporire de dărĭ n'a vorbitŭ, póte că n'a vrutŭ sĕ facă camerei și acéstă „plăcută" surprindere.

Făcŭ apoi ministrulŭ o comparațiă între bugetele diferitelorŭ ministerie acum șése anĭ și în anulŭ acesta.

Bugetulŭ ministerului de interne era în 1880 de 7,500,000 fl., ér suma preliminată pentru anulŭ 1886 este de 10,800,000 fl. Acestŭ plusŭ ilŭ cerŭ parte dotațiunea mai mare a comitatelorŭ, parte introducerea gendarmeriei, mai departe poliția capitalei, care se desvólă în raportŭ cu orașulŭ, apoi mĕsurile sanitare și altele.

Bugetulŭ ministerului de finance era în 1880 de 7,100,000 fl., în anulŭ acesta e preliminatŭ cu 7,500,000. Partea cea mai mare din plusŭ o cerŭ cheltuelile tribunalului administrațiunei.

Bugetulŭ ministerului de comunicațiune era în 1880 de 4,700,000 fl., ér pentru 1886 e preliminatŭ cu 5,500.000 fl.

Bugetulŭ ministerului de agricultură, industriă și comerciu era în 1880 de 1,500,500 fl., ér pentru 1886 e preliminatŭ cu 2,800,000 fl. Plusulŭ se motivézà prin cheltuelile întrebuințate spre scopurĭ economice și industriale, prin cumpĕrarea de vite pentru prăsilă ș. a.

Bugetulŭ ministerului de culte și instrucțiune era în 1880 de 4,700,000 fl., ér pentru 1886 e preliminatŭ cu 5,500,000 fl.

Bugetulŭ ministerului de justițiă era în 1880 de 9,900,000 fl., ér pentru 1886 e preliminatŭ cu 11,500,000 fl.

Bugetulŭ ministerului honveḍimei era în 1880 de 6,400,000 fl., ér pentru 1886 e preliminatŭ cu 7,600,000 fl.

Ministrulŭ găsesce unŭ mare rĕu în împrejurarea, că fórte adeseorĭ se trece peste cheltuelile preliminate în bugetŭ. Astfelŭ elŭ promite că va veni în cameră cu unŭ proiectŭ pentru acoperirea sumei de 5,800,000 fl. cheltuițĭ peste preliminariele anului 1884, precum și pentru acoperirea sumei de 3,600,000 fl. cheltuițĭ peste preliminariele anului 1885. După ce va constata și alte cheltuelĭ, va veni ministrulŭ érășĭ cu proiecte pentru acoperire. Étă unŭ altŭ deficitŭ de peste 9 milióne, pe lângă altele, care cu tóte astea ministrulŭ nu vrea sĕ-lŭ pună la deficitulŭ proiectului de bugetŭ. Se vede că s'a temutŭ sĕ nu se sburléscă pĕrulŭ deputațilorŭ. De aceea a vorbitŭ multe și mĕrunte, până ce i-a îmbĕtatŭ cu apă rece, făcêndu-i sĕ crézà că nu e deficitŭ.

Și anume ministrulŭ arată cum sporescŭ venitui rile statului, adecă cu alte vorbe: scimŭ noi de ce cheltuimŭ mai multŭ,... pentru că și stórcemŭ mai multŭ. Așa ḍice elŭ, că dările directe au datŭ în 1881 suma de 87,700.000 fl., în 1882 au incursŭ 90,200,000 fl., in 1883, 93,700,000, în 1884 96.000.000 fl. *Insușĭ ministrulŭ afirmă, că acestŭ sporŭ provine din sporirea dărilorŭ.* Ferice de contribuabilĭ décă în 4 anĭ s'au sporitŭ dările cu aprópe 9 milióne. Prin urmare sĕ nu ne mirămŭ, décă peste câțiva anĭ esecutorii de dare ne vorŭ licita și sufletulŭ. Câtŭ privesce dările indirecte, au datŭ sume fórte marĭ și ele. Ce folosŭ însĕ, când țéra

are unŭ guvernŭ rĕu. Nicĭ unŭ altŭ sporŭ nu vedĭ, decâtŭ sporulŭ miseriei în ţĕră. Vomŭ vedé cum vorŭ fi desbaterile, căcĭ promitŭ a fi interesante.

SCIRILE ḌILEI.

„Luminatorulŭ« din Timişóra apare dela începutulŭ acestui anŭ érăşĭ de trei orĭ pe sĕptĕmână. Ne bucurămŭ de acésta sincerŭ şi dorimŭ ca nobilele nisuinţe ale confraţilorŭ noştri în lupta pentru românismŭ şi dreptate sĕ aibă isbênda la care aspiră împreună cu noi.

—x—

Societatea de lectură a studenţilorŭ dela scólele române medii gr. or. din Braşovŭ va ţiné în preséra sf. Ioanŭ Botezătorulŭ o *şedinţă publică*, cu următórea programă: 1. Cuvêntŭ de deschidere din partea preşedintelui N. Pilţia. 2. Familia, ca focarŭ alŭ civilisaţiunei, disertaţiune de octavanulŭ G. Răşcan, 3. Alard D. Un ballo in maschera, fantasiă pentru violină cu acompaniare de pianŭ, esecutată de octavanulŭ E. de Lemeni. 4. Controversa: a. Este ambiţiunea unŭ rĕu pentru omŭ? tractată de septimanulŭ C. Popŭ, b. Este ambiţiunea unŭ bine pentru omŭ? tractată de octavanulŭ G. Popa. 5 Năvălirea Mongolilorŭ în Transilvania, temă istorică, de octavanulŭ M. Mureşianu. 6. Solo de pianŭ, esecutatŭ de octavanulŭ N. Dima. 7 Imormêntarea la Romanĭ, disertaţiune de octavanulŭ A. Perşinariu. 8. Condamnarea strugurelui, poesiă de A. Pann declamată de octavanulŭ I. Bidu. 9. Sturmbeschwörung de Dürner, corŭ bărbătescŭ. La acéstă şedinţă, numita societate invită cu tótă onórea pe publiculŭ românŭ din Braşovŭ. Oferte mărinimóse vorŭ fi primite cu mulţămită. Inceputulŭ la 7 óre séra.

—x—

Din *Bozovicĭ* i se scriu „Luminatoriului" următórele: Notarulŭ *Edmund Bessenyei* în séra de anulŭ nou fiindŭ în casina germană de aicĭ, unde jumĕtatea membrilorŭ suntŭ românĭ, dimineţa pe la şése ore, în beţia sa, după ce tótă nóptea îşĭ petrecù cu tovarăşii sĕi, avù cutezanţa a scóte din cadrulŭ sĕu tabloulŭ: „Trecerea armatei române în Dobrogea" şi „Bătălia dela Opanezŭ," ce se aflau în localitate, şi a le mângì cu văpselă négră în câtŭ acelea acum nu se mai potŭ folosì, ci trebue delăturate, de óre ce suntŭ de totŭ ruinate.... Bessenyei uită de declaraţiunea ce odată în birtŭ o dede fostului solgăbirĕu Szántó, cumcă dênsulŭ e *slovacŭ* şi nime din moşii strămoşii lui nu a fostŭ maghiarŭ. În urma faptei notarului d'abia aşteptarămŭ adunarea generală, ţinută erĭ în 3 l. c., când apoi aducêndu-se causa acésta inainte, şi după ce se spălà respectivulŭ cum merità şi i se califică faptulŭ nu numai din partea membrilorŭ românĭ, ci şi a neromânilorŭ, fù unanimŭ eschisŭ din societate, îndrumându-se comitetuiŭ, ca nicĭ pe viitorŭ sĕ nu-lŭ primescă vre-odată ca membru; totŭ d'odată fù îndatoratŭ comitetulŭ, ca acele tablourĭ sĕ le cumpere din nou, — Ce şĭ-a căutatŭ „patriotulŭ" făuritŭ, şĭ-a găsitŭ. Cei din alte părţĭ potŭ lua esemplu dela Bozovicenĭ, carĭ merită totŭ respectulŭ.

—x—

Foile ungurescĭ mai pomenescŭ întru împĕrăţia »Kulturegyletului« pe următorii fii rătăciţĭ, pe carĭ îi publicămŭ cu »patrioticele‹ lorŭ nume: *Miklea* Trifon, *Oltián* László, *Rudeu* György, *Prostean* Miklós, *Frantiu* Miklós, *Vantsa* Octáv, din Lugoşŭ; apoi pe *Bodesku* Iános, *Georgiu* Antal, din Bistriţa. Dumneḍeu sĕ'i ierte!

»Foişóra« este numele unui ḍiarŭ nou literarŭ pentru rĕspândirea cunoscinţelorŭ folositóre şi a iubirei de carte între poporŭ, ce a începutŭ la 1 Ianuarie sĕ apară în Sibiiu sub redacţiunea d-lui *Gr. Sima alŭ lui Iónŭ*, avêndŭ ca primŭ colaboratorŭ pe d. *I. Popŭ Reteganulŭ.* Ese la 1 şi 15 a fiă-cărei lunĭ. Preţulŭ abonamentului este de 4 fl. séu 14 francĭ pe anŭ. Ii urămŭ viaţă lungă!

—x—

Protocolistulŭ *Gavrilŭ Martinŭ*, dela judecătoria din *Biserica-Albă*, fù transpusŭ la judecătoria din Kubin, în nordulŭ Ungariei între Tonţĭ (Slovacĭ). — Se vede că aşa cerŭ interesele de maghiarisare.

—x—

Printre nouĕle numirĭ în ordinele române naţionale, carĭ vorŭ apăré de anulŭ nou, semnalămŭ, ḍice »România Liberă,« pe aceea a d-nului Gréard, rectorulŭ Universităţii din Parisŭ, gradulŭ de „Mare Cruce alŭ Corónei," şi a d-lui doctorŭ Siredey la gradulŭ de „Ofiţerŭ alŭ Stelei." Doctorulŭ Siredey este medic-şefŭ alŭ spitalului Lariboisière şi unulŭ din filo-românii cei mai înfocaţĭ; elŭ a îngrijitŭ cu doctorulŭ Lanelongue pe Gambetta în bóla care l'a luatŭ, şi totŭ elŭ îngrijesce mai pe toţĭ Românii călĕtorĭ, carĭ sĕ ducŭ bolnavĭ la Parisŭ.

—x—

Regele Bavariei petrece în Parisŭ, sub numele conte de Berg, ca sĕ 'ncerce a face unŭ împrumutŭ de mai multe milióne pentru regularea afacerilorŭ sale financiare. Se scie, că Regele Bavariei e datorŭ vêndutŭ şi debitorii sĕi au cerutŭ deja şi licitarea averei sale.

—x—

»Gazetta di Torino" publică în numĕrulŭ sĕu dela 4—5 Ianuariu, că în curênd la *Madridŭ* va fi unŭ procesŭ sgomotosŭ între familia regală a Spaniei şi unŭ fiu naturalŭ alŭ lui Alfonso XII, făcutŭ cu o fórte cunoscută cântăréţă română, care a debutatŭ pe scenele teatrelorŭ italiane, care s'a ridicatŭ fórte susŭ în stima cunoscĕtorilorŭ, şi care aḍĭ cere familiei regale partea, ce se cuvine unui fiu naturalŭ alŭ unui rege spaniolŭ.

—x—

In Triestŭ încetândŭ colera cu totulŭ, Ministrulŭ austriacŭ de comerţŭ şi-a revocatŭ ordinulŭ, prin care oprise transportulŭ din Dalmaţia, dér mărfurile aduse de acolo, indată după sosire, se vorŭ desinfecta.

Scólele superióre din Ungaria.

In anii din urmă a începutŭ ministru de culte ungurescŭ a da mai multă atenţiune învĕţămêntului superiorŭ şi acésta a făcut'o nu atâtŭ de dragulŭ progresului, ci mai multŭ în scopulŭ de a propaga spiritulŭ maghiarismului în tóte scólele secundare nemaghiare. Spre a ajunge la acestŭ scopŭ a adusŭ o lege fórte aspră faţă de şcólele naţionalităţilorŭ. După acéstă lege centralisatóre şi maghiarisătóre se conducŭ astăḍĭ scólele secundare atâtŭ ale statului, câtŭ şi ale confesiunilorŭ. Scólele confesionale şi mai alesŭ cele românescĭ simtŭ mai tare asprimea disposiţiunilorŭ legei pentru scólele secundare, pentru că acelea facŭ în multe privinţe pretensiunĭ esorbitante. Scopulŭ ce şi la propusŭ ministru ungurescŭ când a creatŭ acéstă lege a fostŭ, ca sĕ delătureze încetulŭ şi pe nesimţite din scólele secundare nemaghiare limbile nemaghiare şi sĕ le înlocuéscă prin cea maghiară. Până acuma au şi începutŭ inspectorii ungurescĭ pentru scólele secundare a face pretensiunĭ marĭ în favorulŭ limbei maghiare cu deosebire la esamenile de maturitate (bacalaureatŭ). Aceste pretensiunĭ se vorŭ mai mări din anŭ în anŭ, ba pretensiunile nu se vorŭ opri la pretensiunile actuale. In raportulŭ sĕu despre scólele superióre ministrulŭ instrucţiunii publice spune, că dupĕ ce a datŭ o nouă lege pentru scólele secundare, pre basa căreia candidaţii de profesură pentru scólele secundare vorŭ căpĕta o pregătire nouă în sensŭ „patrioticŭ", suntŭ constrênşĭ sĕ 'şĭ facă studiile la Universităţile din patriă; în scurtŭ timpŭ are de gândŭ a aşterne unŭ proiectŭ de lege pentru înfiinţarea unei a treia Universităţĭ maghiare. Ministrulŭ arată în raportulŭ sĕu din anulŭ acesta ce politică a urmatŭ guvernulŭ pe terenulŭ instrucţiunii superióre. Din datele statistice ale raportului scótemŭ următórele, ca mai importante:

Numĕrulŭ scólelorŭ secundare era în 18¤3/4 177, cu 9 mai multŭ decâtŭ în 1869, cu una mai puţinŭ ca în 1883. Din 1869 s'a ridicatŭ numĕrulŭ scólelorŭ complete dela 68 la 106, éră alŭ celorŭ necomplete a scăḍutŭ dela 100 la 71. Raportulŭ dintre gimnasii şi dintre scólele reale s'a îmbunătăţitŭ în favórea scólelorŭ reale. In anulŭ 1869 erau gimnasii 86.9 percente éră scóle reale 13.1 percentŭ; gimnasiile au scăḍutŭ la 84.8 percente éră scólele reale au crescutŭ 15.2 percente. Dela 1869 s'au înmulţitŭ gimnasiile şi scólele reale de statŭ dela 95 până la 117, éră şcólele confesionale autonome au scăḍutŭ dela 73 până la 60.

Numĕrulŭ elevilorŭ din scólele secundare s'a înmulţitŭ cu 4799, faţă de 1869 şi face acuma 42,937, scolarii gimnasialĭ se înmulţiră cu 2609, éră cei din reale cu 2190. Mai netavorabile suntŭ percentele scolarilorŭ cu privire la greco-orientalĭ, mai favorabile cu privire la israeliţĭ.

După limba maternă suntŭ 58 de percente Maghiarĭ şi 18 percente Germanĭ. Numĕrulŭ profesorilorŭ s'a înmulţitŭ dela 1869 cu 935, aşa că acuma face 2673. Din acestŭ numĕrŭ cu care s'a înmulţitŭ profesorii sĕ vinŭ pe profesorii dela scólele reale 14.45 percente. Pentru susţinerea scólelorŭ secundare s'a cheltuitŭ pe anulŭ 1884/5 4,252,996 fl. aşa déră cu 786.969 fl. mai multŭ decâtŭ în anulŭ 1883. Din suma aceea vinŭ pentru 150 gimnasii 3,385,416 fl éră pentru cele 27 scóle reale 867,550 fl. Pentru scólele de sub conducerea guvernului vine suma de 3,200,157 fl., éră pentru scólele confesionale 1,052,809 fl.

Astfelŭ stau scólele secundare din Ungaria în privinţa datelorŭ statistice cu privire la numĕrulŭ elevilorŭ, profesorilorŭ, banilorŭ ce se speséză pentru întreţinerea lorŭ.

Meseriile la noi.

Cuvêntare rostită de d. B. Baiulescu, ca preşedinte, la deschiderea producţiunei sodalilorŭ românĭ meseriaşĭ în 25 Decemvre 1885.

(Fine.)

Dómnelorŭ şi Domnilorŭ! Multe, fórte multe suntŭ de lipsă Românilorŭ, dér mie mi-se pare, că nimica nu este atâtŭ de lipsă pentru Românĭ în împrejurările de faţă, ca o muncă mai bine plătită, ca meseriile séŭ industria mică. Ne-amŭ creatŭ până acum profesorĭ, advocaţĭ, inginerĭ şi doftorĭ, dér vedeţĭ, că mai toţĭ emigréză din patria nóstră, căcĭ nu mai e de traiu. Dacă aceştia, carĭ suntŭ relativŭ fórte puţinĭ la numĕrŭ, nu potŭ esista aicĭ, atuncĭ ce va face massa poporului nostru dela ţĕră, care e de totŭ lipsită. Nu facemŭ nimicŭ a ne apĕra în contra serăcirei, vedemŭ părinţĭ cu familiă grea, carĭ nu ma

FOILETONŬ.

IN CARPAŢII ROMÂNĬ.

Descripţiunĭ din natură şi de moravurĭ.

(Fine.)

A săpa o pivniţă ar fi unŭ lucru prea greu şi vinulŭ totŭ se bé, fiă elŭ câtŭ de rĕu. Care dintre flăcăi voesce sĕ fiă de totŭ galantŭ presentéză dansatórei sale unŭ paharŭ mare plinŭ cu rachiu, în care se află şi vre-o câteva bucăţĭ sdravene de zaharŭ. Acésta nu o despreţuesce nicĭ o fétă, şi cu unŭ surîsŭ, ce vădesce aplausŭ, înghite ea bĕutura, ce-i întăresce inima. O toaletă anume de balŭ nu se póte aştepta aci în munţĭ; dér fiăcare feciorŭ séu fétă, bărbatŭ séu femeă face totŭ ce-i stă în putere, ca sĕ se înfăţişeze în strălucire. Feciorilorŭ le ajunge o vĕstră sdravĕnă de florĭ artificiale, în pălăriă, adeseorĭ împodobită cu firicele de hârtiă aurită. Pe lângă acésta numeroşii nasturĭ de aramă galbenă de pe curelele cele late, încinse preste chimire (séu chiarŭ preste cămăşĭ) suntŭ curăţiţĭ câtŭ se póte mai frumosŭ, şi opincile suntŭ provĕḍute cu nojiţe (găitane) nouĕ. Cămaşa trebue sĕ fiă albă ca zăpada.

Fetele, mai tóte voinice, însĕ micĭ de statură, partea cea mai mare cu ochĭ negri şi cu pĕrŭ negru ca pana corbului, întrebuinţéză asemenea cea mai mare îngrijire la toaleta lorŭ. Cămaşa (iia) cea lungă de pânză tórsă de ele însĕşĭ este chindisită pe tóte cusăturile cu cele mai felurite figurĭ de arniciu roşiu. Cercei frumoşĭ de cositorŭ şi florĭ naturale în pĕrŭ mărescŭ graţiile lorŭ. Mai plăcute suntŭ aicĭ garófele roşii. Décă mai suntŭ la îndemână şi vr'o doi Ţiganĭ cu vechile lorŭ violine, joculŭ póte începe şi îndată se înşiră toţĭ, bătêndŭ tare din mânĭ şi din picióre, într'o horă.

In intervalurĭ improviséză cântăreţĭ deosebitŭ talentaţĭ câteva versurĭ din cântecele lorŭ naţionale, pe carĭ le cântă mai multŭ pe nasŭ.

Jocurile românescĭ suntŭ fórte ostenitóre şi pretindŭ plămânĭ sănătóse şi picióre tarĭ, fiindŭ că jucătorulŭ trebue sĕ fiă în continuă mişcare şi sĕ se învêrtéscă adesea în cerculŭ celŭ micŭ împrejurulŭ sĕu, aci sare jucătorulŭ în susŭ şi bate din călcâie. Décă ei au intratŭ odată în focŭ, apoi nu mai potŭ isprăvì şi jócă, curgêndu-le sudórea de pe faţă, până ce mai cadŭ josŭ.

In genere suntŭ Românii aplicaţĭ la seriositate şi adeseorĭ lucréză óre întregĭ fără sĕ vorbéscă unŭ singurŭ cuvêntŭ. Éră décă s'au înferbêntatŭ odată la sĕrbătorile lorŭ cu unŭ păhăruţŭ în mână, apoi suntŭ cu voiă bună preste mĕsură. Pălăria cea mare de pâslă o plécă totŭ mai tare spre urechia stângă, faţa li se înroşesce şi totŭ felulŭ de idei bizare se nascŭ în capulŭ lorŭ. Astfelŭ au unii minunata virtuositate la astfelŭ de voiă bună, ca sĕ imiteze purtarea ursului, umblândŭ în pădure. Ei imitéză de minune legănarea din capŭ, bombănitulŭ séu sgăriatulŭ cu ghiarĕle etc., tocma precum face Moşu-Martinŭ. Mai mare este bucuria, când doi se întêlnescŭ ca urşii şi atuncĭ imitéză şi lupta, până ce în fine ambii luptătorĭ zacŭ sub masă şi până ce masa însăşĭ spre nemărginita plăcere a tuturorŭ se rĕstórnă cu tóte sticlele şi păharele de pe ea. Din fericire astfelŭ de glume numai arareorĭ degenerézā aşa de tare, ca din ele sĕ se nască bătăi.

Fórte triste feţe se vĕdŭ, când ordinulŭ de convocare la miliţiă străbate până în singuraticele văi ale munţilorŭ şi chiamă pe vigoroşii flăcăi muntenĭ dela pacĭnicele lorŭ turme la arme Care dintre flăcăi póte fugi, fuge pentru ca sĕ nu fiă supuşĭ disciplinei vigurόse în casarmă. Unulŭ se bagă servitorŭ pe puţină simbriă în ţinuturĭ depărtate, altulŭ stă cu lunile ascunsŭ în pescerĭ şi în crepăturile stâncilorŭ din munţĭ şi trăesce din bucăţile ce i le dau la ocasiune pe sub ascunsŭ păstorĭ miloşĭ. Décă tóte acestea nu ajută nimica, atuncĭ ei îşĭ pléca capulŭ şi se dau în mâna sorţii. Cu plânsete îi însoţescŭ mamele până în oraşulŭ fare depărtatŭ. Ele le umple straiţa cea de pânză, pe câtŭ se póte cu de ale mâncării şi la despărţire le îndésă în mână şi câte unŭ galbenŭ, ce l'au pututŭ păstra, pentru ca sĕ se tracteze la ocasiune pe sine şi pe severulŭ suboficerŭ, (sergentŭ) până ce se dedau totŭ mai tare cu dura viéţă soldăţéscă. Unŭ caşŭ séu unŭ caşcavalŭ cinstitŭ la vreme face, ca niscaiva greşelĭ mai micĭ ale recrutului în serviciu sĕ nu i se tacseze aşa aspru. Pe câmpulŭ de eserciţiu au instructorii multŭ, multŭ năcasŭ, până ce facŭ pe neîndemânaticulŭ flăcău sĕ înţelégă: *„la drépta séu la stânga împrejurŭ!"* In anii de mai înainte se adresau bieţii părinţĭ la boerulŭ, pe a cărui moşiă se afla stâna, pentru ca acesta sĕ caute a le elibera într'unŭ modŭ séu

ducŭ economia lorŭ de câmpŭ, căcĭ nu o au, şi fii devinŭ unulŭ servitorŭ, altulŭ proletarŭ. Eu nu vĕdŭ altŭ mijlocŭ de scăpare din acéstă miseriă, decâtŭ meseriile. aplicarea copiilorŭ românĭ la meserii.

Mĭ-va obiecta — póte — cineva că şi maestrilorŭ, le merge adĭ rĕu, căcĭ a venitŭ epoca fabricelorŭ. Aşa este! Pentru noi Românii însĕ epoca industriei micĭ încă nu a trecutŭ. In tóte ţĕrile luminate esistă industria mică şi sĕ luptă prin calitatea manufacturelorŭ cu industria mare. Aicĭ, înaintea nóstră, se formézǎ vĕdêndŭ cu ochii cete de industriaşĭ străinĭ, în parte mare susţinuţĭ de Românĭ, şi noi sĕ nu putemŭ înseila o pepinăriă de maestrii de totŭ felulŭ?

In mai multe locurĭ ale ţĕrii s'au făcutŭ şi sĕ facŭ societăţĭ de sodalĭ şi de meseriaşĭ. Avemŭ de lipsă însĕ o însufleţire. Mare însufleţire pentru causa nóstră a produsŭ fapta neperitóre a nemuritorului comerciantŭ Dimitrie Andronicŭ, care a dăruitŭ tótă averea sa de o sută de mii de florinĭ v. a. pentru formarea meseriilorŭ la Românĭ.

Din fundaţiunea Andronicŭ s'a începutŭ deja în anulŭ trecutŭ sĕ se împartă parte premii învĕţăceilorŭ, parte stipendii sodalilorŭ românĭ, in suma de o miiă fl. Este mare această sumă, dér relativŭ la trei milióne de Românĭ de dincóce, şi la multele lorŭ trebuinţe e încă nesuficientă, dovadă că, în cerculŭ Asociaţiunei nóstre, care sĕ întinde până prin mijloculŭ Transilvaniei, numai două premii şi unŭ stipendiu s'au putută oferi.

De aceea mereu, la fiă-care ocasiune, trebue sĕ vĕ întonezŭ necesitatea, ca sĕ ne veniţi în ajutorŭ pentru ca sĕ ne faceţĭ posibilă ajungerea scopului Asociaţiunii nóstre. Vĕ rugămŭ déră şi de aştădată, sĕ faceţĭ propagandă în cercurile D-Vostre, ca sĕ măriţĭ numĕrulŭ aderenţilorŭ nostri; Vĕ rugămŭ sĕ aduceţĭ miculŭ sacrificiu şi sĕ Vĕ faceţĭ membri ajutatorĭ ai societăţii nóstre, pentru ca celŭ puţinŭ prin tacsele anuale de membri sĕ sporiţĭ miculŭ nostru fondŭ. Nu v'aşĭ molesta la fie-care ocasiune cu astfelŭ de cererĭ, carĭ au devenitŭ steriotipe, déră nu vĕ puteţĭ imagina, cu ce dificultăţĭ ne luptămŭ. Nu suntŭ două sĕptĕmânĭ de când amŭ avutŭ ultima şedinţă a comitetului în care cu durere amŭ trebuitŭ sĕ constatămŭ, că nu putemŭ înainta din causa lipsei de mijlóce. O hârtiă ne venise dela On. comisiune a scólei comunale de meserii, prin care ne cerea didactrulŭ pentru 76 învĕţăcei, câte 4 fl. v. a. de unulŭ. Pe câtŭ timpŭ aceştĭ învĕţăcei se instruiau în scóla română gremială de séra, nu plăteamŭ nimica, opriţĭ a mai cerceta acéstă scólă, trebue sĕ plătimŭ didactru. Neputêndŭ satisface cererea, amŭ rĕmasŭ înmărmuriţĭ. Eramŭ îngrijaţĭ de acésta şi de altele, carĭ nu sciamŭ cum sĕ le mai indrugămŭ până la anulŭ procsimŭ şi mai că nu mai speramŭ că vomŭ pute birui afacerile până atuncĭ. Acésta ne a indemnatŭ a face apelulŭ amintitŭ.

Dér mare e Dumnedeu, unde e nevoia mai mare acolo e Dumnedeu mai aprópe! S'a aflatŭ în depărtare mare de noi unŭ bărbatŭ marinimosŭ cu o inimă viă românéscă, care bate — de sigurŭ — cu mai multă înfocare pentru bietulŭ poporŭ românŭ de dincóce, care se luptă cu totŭ felulŭ de năcasurĭ. Acelŭ sufletŭ nobilŭ ne a luatŭ grija cea mare. A rĕspunsŭ la apelulŭ nostru, făcutŭ cu ocasiunea Sĕrbătorilorŭ Crăciunului, vĕdêndŭ că vremŭ sĕ scótemŭ poporulŭ din nĕcasŭ şi din sărăciă, vĕdêndŭ lipsa de mijlóce bănescĭ, a rĕspunsŭ dicŭ la acelŭ apelŭ trimiţêndu-ne o sumă însemnată pentru fondulŭ nostru. Astfelŭ asociaţiunea nóstră a primitŭ unŭ cadou frumosŭ de sfintele sĕrbĕtorĭ în suma de 1220 fl. v. a. Nobilulŭ donatorŭ ne-a cerutŭ sĕ rĕmână necunoscutŭ şi sub tótă anonimitatea, nu vĕ potŭ dér spune numele acestui prea demnŭ bărbatŭ. Domnia-Sa şĭ-a câştigatŭ recunoscinţa neuitată a tuturorŭ Românilorŭ şi în specialŭ a nóstră, carĭ stămŭ în fruntea societăţii; ii datorimŭ stimă şi recunoscinţă, fiindcă prin donaţiunea sa a pusŭ o temeliă sigură la fondulŭ Asociaţiunii nóstre. Decĭ mĕ simtŭ datorŭ a aduce şi aicĭ în faţa Dumnia Vóstre la acéstă ocasiune profunda nóstră mulţămită. (Aicĭ a urmatŭ unŭ sé trăéscă repetatŭ R.)

Eră sutele de copii românĭ sĕrmanĭ dela meserii, carĭ se folosescŭ primindŭ haine din paralele dăruite, îlŭ vorŭ binecuvênta in tótă viaţa lorŭ.

Dómnelorŭ şi Domnilorŭ! Mi-am împlinitŭ prin aceste espresiunĭ de recunoscinţa cea mai scumpă datoriă. 'Mĭ mai rĕmâne, înainte de a termina, se mulţămescŭ şi Domnilorŭ Dimitrie Hernea, Diamandi I. Manole şi unui altŭ domnŭ anonimŭ, carĭ au dăruitŭ câte o sută fl. v. a.

Numai aceste generóse darurĭ ne-au ajutatŭ sĕ putemŭ îmbrăca 45 învĕţăcei cu haine pentru timpulŭ greu de érnă. Altorŭ Domnĭ, carĭ ne-au trimisŭ sume mai micĭ pentru vestminte copiilorŭ dela meserii, ne reservămŭ ale esprima mulţămita în altŭ modŭ.

Cu acésta am terminatŭ şi vĕ rogŭ sĕ binevoiţĭ a asculta cu multă indulgenţă şi fără critică severă producţiunea ce se începe.

Representaţiune teatrală.

Ţera Oltului, la sfêrşitulŭ anului 1885 st. v.

Onorate d-le Redactorŭ! Ţera Oltului numită într'o versiune populară »ţéra de ocară« nu în tóte se póte numi astfelŭ.

Prin grâu găsescĭ şi neghină, dér grâulŭ, grâu rĕmâne, şi pânea făcută din elŭ e bună. Ţéra Oltului e eră frumósă, populaţiunea ei e curatŭ românéscă, şi acésta în desvoltarea ei pe orĭce terenŭ póte fi mândră ţnumai voinţă sĕ fie. Intunereculŭ sĕ facă locŭ luminei în ţéra de unde a eşitŭ unŭ George Lazarŭ, şi atuncĭ versiunea „ţéra de ocară" sĕ perde în „ţéra de falǎ" pentru nemulŭ nostru din acestŭ ţinutŭ. Astfelŭ meditam eu în duruitulŭ căruţului, ce mĕ aducea pe la cântatulŭ cocoşului din satulŭ vecinŭ alŭ Oltului, Voila, unde alergasemŭ pentru a'mĭ uita câteva momente de nĕcazurĭ şi a'mĭ petrece la representaţiunea teatrală împreunată cu petrecere socială de jocŭ, pusă la cale din partea corpului învĕţătorescŭ alŭ şcólei centrale grăniţărescĭ din acéstă comună.

Corpulŭ învĕţătorescŭ din Voila, înmulţitŭ de trei anĭ încóce prin instituirea şi a unei învĕţătorese, de doi anĭ acum arangiézǎ regulatŭ câte o representaţiune în teatru séu în alte producţiunĭ cu scopurĭ filantropice.

Meritulŭ la aceste întreprinderĭ folositóre este a se atribui bravilorŭ învĕţătorĭ dela acéstă şcólă şi membrilorŭ eforiei scolare, carĭ îmbărbătézǎ şi dau sprijinulŭ recerutŭ.

Representaţiunea teatrală împreunată şi cu petrecere, care a avutŭ locŭ Duminecă după Crăciunŭ în 29 Decemvre a. c. st. v. în măreţulŭ edificiu scolarŭ din Voila, a reuşitŭ cu deplină mulţămire, atâtŭ în ceea ce privesce partea morală a lucrului câtŭ şi în cea materială. Membrii diletanţĭ, între carĭ am vĕdutŭ şi elevĭ de şcólă şi ómenĭ din poporŭ, s'au purtatŭ bine; publiculŭ participante încă nu a rĕmasŭ datorŭ cu sprijinirea acestei întreprinderĭ, dovadă împrejurarea că publiculŭ nu mai încăpea în sala cea mare din catulŭ scólei, fiind silitŭ o parte din elŭ a asculta din coridorŭ. Inteligenţa din cele mai îndepărtate comune a alergatŭ ca sĕ pună câte o petricică la scopulŭ nobilŭ alŭ acestei întreprinderĭ: ajutorarea elevilorŭ miserĭ dela acéstă scólă şi a învĕţăceilorŭ aşedaţĭ la diferite meserii în Braşovŭ. Dintre compatrioţĭ am vĕdutŭ pe Ilustritatea sa d-lŭ Francisc Schreiber, inspectorŭ regiu de şcóle şi pe Herszenyi Imre pretorele acestui cercŭ.

Piesele representate, anunţate deja în colónele acestui preţuitŭ diarŭ, au fostŭ: Rusaliile, vodevile într'unŭ actŭ de V. Alesandri şi Vlăduţulŭ mamei, comedie într'unŭ actŭ de I. Lupescu.

Cu permisiunea d-lorŭ interpreţĭ ai diferitelorŭ rolurĭ din aceste piese, 'mĭ iau voe a le reflecta după mica mea pricepere numai câte ceva la fiecare. In Rusalii d-lŭ Nicolau Ludu, — vechiŭ diletantŭ — a presentatŭ cu deplină siguranţă şi bine pe Galuscus profesorulŭ satului. Nu mai puţinŭ d-lŭ Nicolau Popŭ pe vorniculŭ de satŭ — numai câtŭ era prea iute ceea ce nu prea corespunde cu vornicia; pe vorniculŭ sĕ-lŭ caracteriseze mai multŭ moderaţiunea, bunulŭ tactŭ şi naturelulŭ aşedatŭ. Pe Susana, vornicésă a representat'o forte bine d-şóra Maria Turtureanu, dovadă aplausele, carĭ numai încetau făcênd'o sĕ repeteze unele momente din rolulŭ d-sale. D-nii George Dobrinŭ, subprefectŭ şi Gavrilă Popŭ fruntaşŭ ţĕranŭ încă ş'au cunoscutŭ chemarea.

In Vlăduţulŭ mamei: D-nulŭ Nicolae Popŭ a datŭ perfectŭ pe celŭ care bucóvna n'a învĕţatŭ şi umblă la însuratŭ. Bine a jucatŭ pe bĕtrânulŭ pădurarŭ d-lŭ George Dobrinŭ, D-lui Ludu ca tênĕrŭ boerŭ şi d-şórei Turtureanŭ ca fiică a pădurarului nu li-au lipsitŭ nimicŭ, care sĕ mai fie de doritŭ.

După representaţiune a urmatŭ în o altă încăpere a scólei parterŭ petrecerea cu jocŭ, care a duratŭ până aprópe de diuă.

Astfelŭ de întreprinderĭ folositóre dea D-deu sĕ fie, şi sĕ 'şĭ ia avêntŭ în câtŭ sĕ póte mai multe comune din ţéra Oltului. Teatrulŭ e scóla superióră pentru dirigerea dulcei nóstre limbĭ; sĕ didimŭ dér pe umerii scólelorŭ nóstre din ţéra Oltului şi câte o astfelŭ de şcólă practică socială, căcĭ numai aşa dovedimŭ, că trăimŭ in secolulŭ luminei. Aşa sĕ fiă!

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ »Gaz. Trans.)

BERLINŬ, 15 Ianuariu. — Dieta Prussiei a fostŭ deschisă erĭ de către Regele şi împĕratulŭ Wilhelm. In discursulŭ tronului Regele mulţumesce poporului prussianŭ pentru ovaţiunile, ce i le-a făcutŭ cu ocasiunea iubileului de 25 de anĭ ai domnirei sale; accentuézǎ relaţiunile amicabile ale Prussiei cu tóte statele, deplina incredere a Regelui în durabilitatea păcii ce-o crede asigurată. După ce enumĕră programa lucrărilorŭ parlamentului, dice mesagiulŭ tronului, că împrejurarea, după care elementulŭ germanŭ se vede respinsŭ şi scurtatŭ prin elementulŭ polonŭ în unele provincii austriace (?) impune guvernului datoria de a luá mĕsurĭ, pentru a asigura esistenţa şi desvoltarea poporaţiunei germane.

PARIS, 15 Ianuariu. — Mesagiulŭ preşedintelui Grèvy apelézǎ la membrii camerei deputaţilorŭ sĕ formeze o maioritate, care sĕ sprijinéscă guvernulŭ şi care este o necesitate neapĕrătă; Mulţămesce armatei pentru vitejia, cu care s'a purtatŭ în compania din orientulŭ celŭ mai îndepărtatŭ (Tonchinŭ.) S'a proclamatŭ amnestiă generală pentru crimele pelitice.

DIVERSE.

Buzele iarna. — Pe timpŭ rece, multe persóne sufere de usturime de buze. Se póte cineva scăpa de acéstă suferinţă, séu a împuţina durerea în chipulŭ următorŭ: Se spală buzele cu apă căldicică; se ştergŭ cu o pânză móle încălditǎ puţinŭ, apoi se unge cu puţină pomadă canforată. După o oră se ştergŭ din nou buzele şi se ungŭ cu glecerină. Acestŭ procedeu are încă avantagiulŭ de a face buzele moi şi rose. Persónele susceptibile de a avé buzele aspre, este bine sĕ ia precauţiunĭ mai înainte de a eşi în aerŭ rece, ungêndŭ buzele cu glecerină.

* * *

Care este oraşulŭ celŭ mai mare? — Londra, capitala Angliei. Acéstă metropolă a Britaniei mare se estinde pe unŭ teritoriu de 45 milurĭ pătraţĭ, locuitŭ de cincĭ milióne de ómenĭ, între carĭ se cuprindŭ două milióne de străinĭ din tóte părţile lumii. In Londra suntŭ mai mulţĭ rom. catolicĭ decâtŭ în Roma, mai mulţĭ irlandesĭ, decâtŭ în Dublinŭ, capitala Irlandiei: mai mulţĭ Scoţĭ decâtŭ în Edinburg, capitala Scoţiei; şi mai mulţĭ agricultorĭ decâţĭ locuescŭ în trei districte Devon, Varvicshiere şi Durham laolaltă. In fiă-care a cincea minută se întêmplă o nascere şi în fiă-care a opta minută unŭ casŭ de mórte. In stradele d'o lungime de 1860 milurĭ germane în fiă-care di se întêmplă câte şepte nenorocirĭ marĭ. In fiă-care anŭ se construézǎ câte nouĕ milurĭ germane drumurĭ şi căi de comunicaţiune şi se didescŭ 15.000 case nouĕ. In anulŭ 1884 s'au construitŭ 22,110 zidirĭ nouĕ. Oraşulŭ se înmulţesce anŭ de anŭ cu câte 46,000 ómenĭ, are 1000 de corăbii şi 10,000 de marinarĭ. Susţine relaţiunĭ cu tóte părţile lumii, şi comunicaţiunea ei epistolară se urcă anualŭ la 298 milióne epistole. Di de di vinŭ şi mergŭ pe şi sub pămêntŭ 2411 trenurĭ d'a căilorŭ ferate. 1020 omnibuse transpórtǎ 56 mil. pasagerĭ. E mai periculosŭ a umbla în Londra, decâtŭ a călĕtorĭ pe calea ferată, séu pe oceanulŭ atlanticŭ. In anulŭ trecutŭ 130 persóne fuseră ucise de trăsurĭ şi 2000 rănite. In Londra esistă vr'o 14,000 poliţiştĭ; spesele luminaţiunii de gazŭ se urcă pe anŭ la şése mil. pundĭ sterlingĭ, adecă 60 mil. florenĭ; etc.

* * *

Toaletele dómnelorŭ. — Se pare, că confecţionarii francesĭ, carĭ se ocupă de modele cele nouĕ, vorŭ face sĕ reapară în toaletele dómnelorŭ colorile vii. In privinţa acésta, étă o anecdotă asupra modului cum rochiele galbine eşiră la modă acum 70 de anĭ: D-ra Mars, comediană celebră, se afla la Lyon, unde a doua di după debutulŭ ei vĕdu spre marea ei mirare venindŭ diminéţa la dênsa la otelŭ unulŭ din cei dintêiu fabricanţĭ. — »D-şóră, îi dise elŭ, értă indiscreţiunea visitei mele, dér d-ta poţĭ face sĕ deviu bogatŭ«. — »Aşŭ fi fórte bucurósă sĕ te îmbogăţescŭ, rĕspunse actriţa, dér cum?« — „Primindŭ acéstă stofă de rochiă." Şi numai decâtŭ o desfăcŭ pe masă: era o stofă de catifea de colóre galbenă fórte aprinsă. — „Şi ce vrei cu acéstă bucată de catifea?" — „O rochiă, d-şóră. Când o veţĭ îmbrăca, tótă lumea va voi sĕ aibă o asemenea rochiă. Astfelŭ se va face averea mea!" — Dér, domnule, nimenĭ n'a purtatŭ vre-o dată o rochiă galbenă." — „Tocmai de aceea te şi rogŭ sĕ-ţĭ facŭ o rochiă de acéstă colóre. Este vorba sĕ o punemŭ în modă! Nu mĕ refusa!" Comediana sfêrşì prin a consimţĭ la ceea ce i se cerea, şi cu tóte că era puţinŭ cam îngrijată, luà acéstă stofă şi comandà sĕ i se facă din ea o rochiă. Când o îmbrăcà şi se uità în oglindă, scóse unŭ ţipetŭ de grózǎ.— „Nu, nicĭ odată şi pentru nimicŭ nu voiu apărea pe scenă astfelŭ îmbrăcată." Cu tóte aceste ea se decise sĕ apară pe scenă îmbrăcată cu rochiă galbenă. Unŭ murmurŭ linguşitorŭ, ce se audì în sală, primì acéstă fantasiă. A doua di totŭ Parisulŭ vorbea de rochia galbenă a d-şórei Mars. Abia trecură optŭ dile şi prin tóte salónele se vedeau asemenea rochii. Fabricantulŭ lyonesŭ avusese dreptate: averea lui era făcută.

într'altulŭ pe fiulŭ lorŭ celŭ nu pré destoinicŭ de serviciulŭ militarŭ. Bucurosŭ dedeu ei totŭ felulŭ de darurĭ de preoţiu, pentru ca sĕ înduplece, pe domnulŭ de pămêntŭ în favorulŭ lorŭ. Cu tóte acestea ei se înşelau de multe orĭ în speranţele lorŭ, şi de aicĭ póte sĕ-şĭ tragă originea proverbulŭ românescŭ: „Parola boeréscă e minciună gólă."

In timpulŭ mai nou, când şi în România s'a introdusŭ armarea generală, eliberarea de serviciulŭ militarŭ este cu multŭ mai grea. In timpulŭ mai nou s'a desvoltatŭ spiritulŭ rĕsboinicŭ şi în poporulŭ românŭ mai tare şi Românii au statŭ alăturea cu oştirea unei marĭ puterĭ în resbelŭ ca demnĭ aliaţĭ. Aceştia au şi fostŭ, carĭ prin eroica asaltare a redutei dela Griviţa, au contribuitŭ multŭ, fórte multŭ la căderea Plevnei.

Décă a trecutŭ cu norocire timpulŭ serviciului militarŭ, alérgă flăcăii érăşĭ toţĭ voioşĭ în munţĭ şi apucă în locŭ de puşcă pacĭnica măciucă ciobănéscă. Cu turmele lorŭ se ducŭ ei până la vêrfurile cele mai înalte, pe carĭ sórele necontenitŭ le luminézǎ şi le încăldesce. Acolo îşĭ află ei éră neschimbate tóte locurile lorŭ favorite; şi cântândŭ din fluerŭ sfinţescŭ de nou timpurile vesele ale libertăţii din munţĭ.

W. Hausmann.

*) Sperămŭ că vomŭ primì şi continuarea acestui tractatŭ, dela discursulŭ naturalistŭ d. W. Hausmann, care trăesce în mijloculŭ nostru şi care, deşi Germanŭ de origine, simpatisézǎ multŭ cu poporulŭ românŭ.

Red.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureşianu.**
Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu.**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 14 Ianuariu st. n. 1886

Rentă de aurŭ 4%	101 20
Rentă de hârtiă 5%	92.85
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	132. —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.70
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	127 —
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	112 50
Bonurĭ rurale ungare	103 90
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 75
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	103.75
Bonurĭ cu cl. de sortare	103 60
Bonurĭ rurale transilvane	103 60
Bonurĭ croato-slavone	103.60
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.25
Imprumutulŭ cu premiu ung.	117 75
Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	—.—
Renta de hârtiă austriacă	84.25
Renta de arg. austr.	84.20
Renta de aurŭ austr.	112 50
Losurile din 1860	140 —
Acţiunile băncei austro-ungare	871.—
Act. băncei de creditŭ ung.	303 —
Act. băncei de creditŭ austr.	296 80
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.94
Napoleon-d'orĭ	10.05½
Mărcĭ 100 imp. germ.	63 20
Londra 10 Livres sterlinge	127.05

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 31 Decemvre st. v. 1885.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	87	88
Renta rom. amort. (5%)	93	94
» convert. (6%)	84½	85½
Împr. oraş. Buc. (20 fr.)	30	32
Credit fonc. rural (7%)	101	102
» „ „ (5%)	84½	85½
» » urban (7%)	96	97
» » » (6%)	—	—
» » » (5%)	80	81½
Banca naţională a României	1160	1180
Ac. de asig. Dacia-Rom.	——	——
« » » Naţională	——	——
Aurŭ contra bilete de bancă	16.	17
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.01	2.04

Cursulu pieţei Braşovu

din 15 Ianuariu st. n. 1886.

Bancnote româneścĭ	Cump.	8.51	Vênd.	8.56
Argint românesc	»	8.45	»	8.50
Napoleon-d'orĭ	»	10.¼	»	10.05½
Lire turceścĭ	»	11.26	»	11.36
Imperialĭ	»	10.22	»	10.32
Galbenĭ	»	5 89	»	5.94
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.—	»	101.—
Ruble Ruseścĭ	»	123.—	»	124.⅝
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

☞ *Numere singuratice à 5 cr. din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui I. GROSS.*

Nro. 6050—1885. 3—3.

PUBLICAŢIUNE!

referitóre la ascernerea fassiunilorŭ asupra capitalelorŭ passive.

Acei contribuabilĭ, pe a cărorŭ realităţĭ zacŭ datorii, suntŭ provocaţĭ ca sĕ'şĭ procure dela subscrisulŭ oficiolatŭ cólele de fassiune fără întârḑiere, şi provĕḑêndu-le cu datele recerute, sĕ le aştérnă totŭ aceluiaşĭ oficiolatŭ, celŭ multŭ până în 31 Ianuariu 1886, deórece fassiunile aşternute după deja amintitulŭ terminŭ nu se vorŭ mai primi, ci din contră se va defige exoffo arunculŭ generalŭ după darea de venitŭ.

Asceruerea acestorŭ fassiunĭ sĕ va adeveri prin o ţidulă provĕḑută cu ḑiua ascerneri şi cu sigilulŭ oficiolatului de dare, carea ţedulă, dându-se partidei, — valoréză ca documentŭ asupra ascernerei fassiunei.

Acei contribuabilĭ, carĭ plătescŭ pentru datoriile ce zacŭ pe realităţile lorŭ, afară de interese pentru capitalŭ, şi quote pentru amortisarea capitalului, suntŭ obligaţĭ ca sĕ inducă în fassiunĭ atâtŭ suma aceea, carea la începutŭ au fostŭ datorĭ, câtŭ şi suma acaea carea s'a plătitŭ din datorie séu prin amortisare séu în rate; în fine are sĕ mai inducă cametele, carĭ se plătescŭ creditoriului anualmente pentru capitalulŭ de datoriă.

Braşovŭ, 31 Decemvre 1885.

Oficiolatulŭ orăşĕnescŭ de dare.

Tarifa anunţurilorŭ şi inserţiunilorŭ.

Anunciurĭ în pagina a IV-a linia de 30 litere garmond fl. — cr. 6.

Pentru inserţiunĭ şi reclame pagina a III linia à fl. — cr 10.

Pentru repeţirĭ se acórdă următórele rabate:

Pentru repeţirĭ	de 3— 4 orĭ	10%
„ „	„ 5— 8 „	15%
„ „	„ 9—11 „	20%
„ „	„ 12—15 „	30%
„ „	„ 16—20 „	40%
Dela 20 de repeţirĭ în susŭ		50%

Pentru anunciurĭ ce se publică pe mai multe lunĭ se facŭ învoirĭ şi reducerĭ şi peste cele însemnate mai susŭ.

Anunţămŭ acelorŭ onoraţĭ cetitorĭ, carĭ vorŭ binevoi a se aboná la fóia nóstră de aicĭ încolo că avemŭ încă în reservă numerĭ dela începutulŭ anului 1885, prin urmare potŭ sĕ aibă colecţiunea întrégă.

Administratiunea »Gaz. Trans.«

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** şi pe linia **Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta** a calei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne		Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ	—	—	7.45	—
Predealŭ	—	—	12.50	—
	—	—	1.09	—
Timişŭ	—	—	1.40	—
Braşovŭ	—	—	2.27	—
	6.22	—	2.55	—
Feldióra	7.01	—	3.38	—
Apatia	7.33	—	4.17	—
Agostonfalva	8.01	—	4.47	—
Homorodŭ	8.45	—	5.42	—
Haşfaleu	10.10	—	7.37	—
Sighişóra	10.29	—	8.01	—
	10.39	—	8.21	—
Elisabetopole	11.19	—	9.05	—
Mediaşŭ	11.54	—	9 43	—
Copsa mică	12.12	—	10.02	—
Micăsasa	12.56	—	6.20	—
Blaşiu	1.30	—	6.59	—
Crăciunelŭ	1.45	—	7.15	—
Teiuşŭ	2.11	—	7.43	—
Aiudŭ	2.55	—	8.29	—
Vinţulŭ de susŭ	3.17	—	8.55	—
Uióra	3.24	—	9.04	—
Cucerdea	3.31	—	9 12	—
Ghirisŭ	4.09	—	10 23	—
Apahida	5.36	—	12.32	—
Cluşiu	5.56	—	12.59	—
	6.08	—	—	8.00
Nedeşdu	6.29	—	—	8.34
Ghirbĕu	6.45	—	—	8.59
Aghirişŭ	7.00	—	—	9.34
Stana	7.26	—	—	10.16
Huiedinŭ	7.48	—	—	11.04
Ciucia	8.28	—	—	12 17
Bucia	8.47	—	—	12.47
Bratca	9.06	—	—	1.21
Rév	9.26	—	—	2.05
Mező-Telegd	10 01	—	—	3.08
Fugyi-Vásárhely	10.20	—	—	3.39
Várad-Velinţe	10.30	—	—	3.55
Oradia-mare	10.37	—	—	4.05
	10.51	—	10.37	—
P. Ladány	12.37	—	12 59	—
Szolnok	2.58	—	4.45	8.22
Buda-pesta	6 00	—	10.05	10.30
Viena	6.35	—	10.50	—
	3.00	—	6.05	—

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ omnibus		Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	—	—	—	—	—
Budapesta	6.47	—	3.15	6.20	8.00
Szolnok	10.37	—	7.29	9.11	11.40
P. Ladány	1.44	—	8.27	11.26	2.31
Oradea mare	5.33	—	—	1.28	—
Várad-Velencze	—	—	9.45	2.00	
Fugyi-Vásárhely	—	—	9.59	2 11	--
Mező-Telegd	—	—	10.28	2.34	--
Rév	—	—	11.36	3.18	--
Bratca	—	—	12.10	3.41	—
Bucia	—	—	12.43	4.01	—
Ciucia	—	—	1.31	4.26	—
Huiedin	—	—	2.56	5.08	—
Stana	—	—	3.29	5.27	—
Aghiriş	—	—	4.00	5.50	--
Ghirbĕu	—	—	4.18	6.02	—
Nedeşdu	—	—	4.35	6.24	--
Cluşiu	—	—	5.05	6.43	--
	12 05	—	—	7.03	—
Apahida	12.31	—	—	7.26	—
Ghiris	2.16	—	—	8.51	—
Cucerdea	3.12	—	—	9.31	—
	3.32	—	—	9.43	—
Uióra	3.41	—	—	9.51	—
Vinţulŭ de susŭ	3.50	—	—	9.58	—
Aiudŭ	4.25	—	—	10.24	—
Teiuşŭ	4.50	—	—	10.44	- -
Crăciunelŭ	5.41	—	—	11.28	- -
Blaşŭ	6.02	—	—	11.44	—
Micăsasa	6.40	—	—	12.18	--
Copşa mică	7.00	—	—	12.36	- -
Mediaşŭ	—	—	—	1.22	6.01
Elisabetopole	—	—	- -	1.56	6.40
Sigişóra	—	—	—	2.34	7.20
Haşfaleu	—	—	—	3.02	8.01
Homorod	—	—	—	4.41	10.05
Agostonfalva	—	—	—	5.30	11.02
Apatia	—	—	—	6.03	11.37
Feldióra	—	—	—	6.35	12.14
Braşovŭ	—	—	—	7.14	1.09
	—	—	—	—	1.50
Timişŭ	—	—	—	—	2.48
Predealŭ	—	—	—	—	3.23
	—	—	—	—	4.56
Bucurescĭ	—	—	—	—	9.40

Nota: Orele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiuşŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Teiuşŭ	11.09	—	3.56
Alba-Iulia	11.46	—	4 27
Vinţulŭ de josŭ	12.20	—	4.53
Şibotŭ	12.52	—	5.19
Orăştia	1.19	—	5.41
Simeria (Piski)	1.48	—	6.08
Deva	2 35	—	6.39
Branicĭca	3.04	—	7.04
Ilia	3.36	—	7.29
Gurasada	3 50	—	7.41
Zam	4.25	—	8.12
Soborşin	5.09	—	8.49
Bĕrzova	5.56	—	9.29
Conopŭ	6.18	—	9.49
Radna-Lipova	6.57	6.14	10 23
Paulişŭ	7.12	6.30	10.37
Gyorok	7.27	6.47	10.52
Glogovaţŭ	7.56	7.17	11.18
Aradŭ	8.10	7.32	11.32
Szolnok	2.39	12.00	4 5[illegible]
	3.16	12.14	5.10
Budapesta	7.10	2.10	8.16
Viena	—	8.00	6.05

Budapesta-Aradŭ-Teiuşŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ omnibus
Viena	11.00	7.15	—
Budapesta	8.05	1.45	8.00
Szolnok	11.02	3.44	11 40
	11.12	4.02	12 00
Aradŭ	3.37	7.53	5.25
Glogovaţŭ	4.13	—	6 19
Gyorok	4.38	—	6.46
Paulişŭ	4.51	—	7.00
Radna-Lipova	5 10	—	7.23
Conopŭ	5.38	—	7.51
Bĕrzova	5.57	—	8.10
Soborşin	6.42	—	5.58
Zam	7.14	—	9.28
Gurasada	7.43	—	9.56
Ilia	8.01	—	10.17
Branicĭca	8.21	—	10.38
Deva	8.47	—	11.05
Simeria (Piski)	9.05	—	11.23
Orăştiă	10.10	—	12.24
Şibotŭ	10.43	—	12.53
Vinţulŭ de josŭ	11.04	—	1.22
Alba-Iulia	11.19	—	1.40
Teiuşŭ	12 05	—	2.24

Aradŭ-Timişóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.55	8.25
Aradulŭ nou	6.25	1.21	8.36
Németh-Ságh	6.50	1.46	8.54
Vinga	7.19	2 18	9.13
Orczifalva	7.38	2.36	9.25
Merczifalva	7.56	2.53	9.36
Timişóra	8.42	3.40	10.06

Simeria (Piski) Petroşenĭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Simeria	6 30	11.50	2.23
Streiu	7 05	12.27	3.00
Haţegŭ	7.53	1.19	3.49
Pui	8.46	2.10	4.40
Crivadia	9.33	2.57	5.28
Baniţa	10.11	3.35	6.07
Petroşenĭ	10.43	4.04	6.59

Timişóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timişóra	6.07	12.25	5.00
Merczifalva	6.40	1.16	5.50
Orczifalva	6.51	1.34	6.07
Vinga	7.08	2.04	6.32
Németh-Ságh	7.23	2.25	6.53
Aradulŭ nou	7.40	2 54	7.24
Aradŭ	7.50	3.10	7.40

Petroşenĭ—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.
Petroşenĭ	6.49	9.33	5 28
Baniţa	7.27	10.14	6.08
Crivadia	8.06	10 54	6.45
Pui	8.50	11.37	7.35
Haţegŭ	9.31	12 17	8 02
Streiu	10.16	12.58	8 44
Simeria	10 53	1.35	9.15

Tipografia *ALEXI* Braşovŭ.